

STORTINGET

Representantforslag 178 S

(2021–2022)

fra stortingsrepresentantene Ola Elvestuen, Guri Melby, Sveinung Rotevatn og Alfred Jens Bjørlo

Dokument 8:178 S (2021–2022)

Representantforslag fra stortingsrepresentantene Ola Elvestuen, Guri Melby, Sveinung Rotevatn og Alfred Jens Bjørlo om å nå Norges mål om 30 prosent vern av natur innen 2030

Til Stortinget

Bakgrunn

Verden befinner seg i en akutt naturkrise der det biologiske mangfoldet forsvinner i et alarmerende tempo og hele livsgrunnlaget på planeten står i fare. Verden har tapt 68 pst. av bestandene av ville dyr siden 1970-tallet, og den negative utviklingen akselererer fortsatt. Naturen er i krise på grunn av hvordan den blir brukt. Måten man produserer mat og energi, kvitter seg med avfall og forbruker ressursene på, ødelegger naturens balanse av ren luft, vann og liv. Veldig mange arter, inkludert oss mennesker, er avhengige av at verdens land gjennomfører en politikk for å ta vare på gjenværende opprinnelig natur samtidig som det iverksettes en omfattende restaurering av natur, for at alle skal kunne overleve.

Både den forrige og den nåværende regjeringen har anerkjent naturkrisen som en like stor krise som klimakrisen. Det er en viktig erkjennelse, men for å stoppe den negative utviklingen er det behov for en stor global innsats med internasjonale, inkludert norske, tiltak så raskt som mulig.

I år forhandles det om en ny naturavtale under FNs konvensjon om biologisk mangfold i Kunming i Kina. Målet er å oppnå enighet om en avtale om natur av sam-

me betydning og dynamikk som Paris-avtalen har for klimaarbeidet. I opptakten til forhandlingene har Norge sluttet seg til både Den globale havalliansen bestående av 72 land og Høyambisjonskoalisjonen for natur og folk, som omfatter mer enn 90 land – i tillegg er EU medlem av begge koalisjonene. Gjennom de to høyambisjonskoalisjonene har Norge sammen med de andre medlemslandene forpliktet seg til å jobbe for at naturavtalen skal inneholde et mål om å verne eller på annen måte bevare 30 pst. av alle hav- og landområder innen 2030. Samtidig er det, uavhengig av en enighet om en ny naturavtale, en felles forventning om at landene som har sluttet seg til koalisjonene, uansett går foran i arbeidet for å verne eller på annen måte bevare 30 pst. av sitt lands hav- og landområder innen 2030. Dette har Norge ved å bli medlem i høyambisjonskoalisjonene sluttet seg til.

Norge har altså allerede forpliktet seg til å betydelig øke områdene som skal vernes eller på annen måte bevares, og at disse områdene skal være representative og godt sammenkoblet. Norges utgangspunkt for å skulle bevare 30 pst. av naturen er likevel ikke det beste. På fastlandet i Norge er 17,6 pst. av arealene vernet etter naturmangfoldloven – inkludert Svalbard og Jan Mayen er cirka 26 pst. av Norges landarealer vernet.

Store deler av de vernede områdene består av fjellområder. Norge har fortsatt en vei å gå for å sikre et representativt utvalg av bredden og mangfoldet i norsk natur. Målet om 30 pst. vern må først og fremst nås gjennom vern etter naturmangfoldloven – som naturreservat, nasjonalpark eller landskapsvernområde. Regjeringen Solberg satte i gang arbeidet med en supplerende verneplan som nå er i prosess. Behandlingen av den vil øke det norske vernearealet. Stortinget vedtok også ved behandlingen av Meld. St. 14 (2015–2016) Natur for li-

vet – Norsk handlingsplan for naturmangfold et mål om at 10 pst. av skogen skal vernes, jf. Innst. 294 S (2015–2016). Foreløpig er bare litt over 5 pst. av norsk skog vernet. Nå er det nødvendig at målet om 10 pst. skogvern fremskyndes til å nås innen 2030.

3,6 pst. av norske havområder innenfor 12 nautiske mil er så langt vernet som marine verneområder eller som deler av nasjonalparker, naturreservat, landskapsvernområder eller annet vern. Bare cirka 1 pst. av havområdene er vernet når hele den norske økonomiske sone også inkluderes i grunnlaget. På Svalbard og Jan Mayen er henholdsvis 86,6 og 100 pst. av havområdene innenfor territorialfarvannet vernet. I FN-konvensjonen om biologisk mangfold – Aichi-avtalen fra 2010 – ble medlemslandene enige om et mål om verne 10 pst. av kyst- og havområdene innen 2020. En utfordring som gjør vern til havs vanskelig, er at naturmangfoldloven bare gjelder i territorialfarvannet ut til 12 nautiske mil. Den arealmessig største delen av de viktigste områdene for ivaretagelse av havets økosystem i Norge befinner seg utenfor territorialfarvannet i norsk økonomisk sone ut til 200 nautiske mil. Langs kysten og ute til havs er det mange områder som er definert som særlig verdifulle og sårbare områder (SVO-områder) på grunn av sine økosystemfunksjoner. Naturmangfoldlovens virkeområde må derfor utvides til å gjelde hele den norske økonomiske sone for at man skal kunne få et reelt vern inkludert annen reell bevaring av 30 pst. av norske havområder.

Vern etter naturmangfoldloven må derfor også være en del av gjennomgangen av hvordan vern og bevaring utenfor 12 nautiske mil kan forbedres – som varslet av regjeringen Solberg i Meld. St. 29 (2020–2021).

Norge har gjennom medlemskap i Høyambisjonskoalisjonen for natur og folk og Den globale havalliansen forpliktet seg til å verne 30 pst. av norsk natur innen 2030. Det arbeidet er det avgjørende at regjeringen kommer raskt i gang med. Regjeringen må lage en plan for hvordan Norge skal nå dette målet, hvilke tiltak som trengs, og hvordan de skal gjennomføres. Naturkrisen haster like mye som klimakrisen, og derfor må den jobben gjøres nå.

Forslag

På denne bakgrunn fremmes følgende

f o r s l a g :

1. Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med en plan for hvilke tiltak som skal igangsettes for at Norge skal nå sitt vedtatte mål om 30 prosent vern av natur innen 2030.
2. Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med en sak om utvidelse av naturmangfoldlovens virkeområde til å gjelde i hele Norges økonomiske sone.

31. mars 2022

Ola Elvestuen

Guri Melby

Sveinung Rotevatn

Alfred Jens Bjørlo